

Mitä tehdä kun media puhuu palturia sidonnaisuuksistasi?

- Kokemusasiantuntijan puheenvuoro

Erkki Isometsä

Psykiatrian professori, HY &

Ylilääkäri, HYKS psykiatria

Sidonnaisuudet (viimeiset 2v)

☐ Luentopalkkio:

- Columbia University (2013)
- Farmasian oppimiskeskus (2014)
- Suomen Lääkäriliitto (2014-15)
- Kognitiivisen psykoterapian keskus Luote Oy (2015)

☐ Lisenssitulo tai tekijänpalkkio:

- Kustannus Oy Duodecim (2013-15)

☐ Muu palkkio:

- ylilääkärin osa-aikainen sivuvirka, HUS
- osa-aikainen tutkimusprofessori (5%), THL

Uran aikana 1984-2015 yhteistyö lääketeollisuuden kanssa:

Seuraavia asioita olen tehnyt:

- Pitänyt luentoja lääketeollisuuden tukemissa koulutustilaisuuksissa ja saanut tehdystä työstä luentopalkkioita (1995-2012).
- Osallistunut lääketeollisuuden tukemana tieteellisille kongressimatkoille (1991-2012).
- Osallistunut muutamien teollisuuden tukemien koulutustilaisuuksien suunnitteluun.
- Antanut lääkevalmisteesta asiantuntijalausunnon Lääkelaitokselle.
- Tutkijana teollisuuden rahoittamassa kliinisessä lääketutkimuksessa (1990-91).

Seuraavia asioita ei koskaan:

- Läketeollisuudelta saatua tutkimusrahoitusta
- Johtanut lääketeollisuuden rahoittamaa kliinistä tai muuta lääketutkimusta (eikä missään roolissa 1991 jälkeen)
- Työsuhdetta lääkeyrityksen kanssa
- Jäsenyyttä teollisuuden tukemissa neuvottelukunnissa (”advisory boardeissa”)
- Luentoja jonka kohteena yksittäinen lääkevalmiste

tapausesimerkkejä

”Suomessa lääketeollisuussidonnaiset lääkärit laativat yhdysvaltaisen mallin mukaan ns. näyttöön perustuvia hoito-ohjeita, joita Suomessa kutsutaan Käypä hoidoksi.

Depression Käypä hoidon isällä, professori Erkki Isometsällä on pitkäaikaiset suhteet lukuisien lääkeyhtiöiden kanssa. Lisäksi hän toimii ja on toiminut lääketeollisuuden bulvaanijärjestöissä – kuten European Brain Councilissa – jotka lobbaavat lisää rahoitusta aivotutkimukseen, vielä lievempiä näyttökriteereitä psykelääkkeiden hyväksymiseksi ja alan teollisuuden tukemista sekä aivokampanjointia kaikkien ”aivosairaiden” lääkitsemiseksi.”

**Nomerta Kustannus Oy, Maarit Nermes,
toimittaja, tietokirjailija**

YLEn MOT ma 26.5.2014

**”Kuinka paljon teille
maksetaan
masennuslääkkeiden
puolestapuhumisesta?”**

- Toimittajan etukäteen toimittamassa kysymyslistassa ei mainittu tätä eikä mitään muutaakaan henkilöön menevää aihetta.
- MOT:n toimittaja siis valehteli haastattelun aiotusta sisällöstä.

Iltalehti 17.8.2014

”Kaikki lääkärit Suomessa noudattavat Käypä hoito -suosituksia. Masennuksen hoitosuositukset laatii työryhmä, jonka puheenjohtaja ja lääkeosuuden kirjoittaja on psykiatrian professori Erkki Isometsä.

Erkki Isometsä on samalla myös suurimpien lääketehneiden, esimerkiksi Orion Pharman ja Pfizerin asiantuntija. Hän suunnittelee ja toteuttaa lääkeyhtiön koulutuksia lääkäreille, ja saa niistä palkkioita.

Sidonnaisuudet käyvät ilmi Käypä hoito -asiakirjoista.”

juridinen näkökulma

Rikoslaki 24. luku,

9 § ([9.6.2000/531](#))

Kunnianloukkaus

Joka

- 1) **esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen** siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka
- 2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista,

on tuomittava *kunnianloukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

10 § ([9.6.2000/531](#))

Törkeä kunnianloukkaus

Jos 9 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kunnianloukkauksessa

- 1) **rikos tehdään joukkotiedotusvälinettä käyttämällä** tai muuten toimittamalla tieto tai vihjaus lukuisten ihmisten saataville taikka
- 2) aiheutetaan suurta tai pitkäaikaista kärsimystä taikka erityisen suurta tai tuntuva vahinkoa

ja kunnianloukkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä kunnianloukkauksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

mitä tehdä?

Miten parantaa julkisuudessa esiintyvän lääkäriasiantuntijan oikeusturvaa ja tasapainottaa vinoutunutta keskustelua?

1. Henkilöimisen torjuminen -> vastuun keskustelusta jakaminen ammattikunnan sisällä
2. Sidonnaisuuden eri lajeista ja asteista on kommunikoidava ymmärrettävämmiin
3. Kaikkien keskustelun osapuolten sidonnaisuuksien läpinäkyvyyden vaatimus -> kätkeyt sidonnaisuudet esiin
4. Aktiivinen ja nopea asiallisten vastineiden tuottaminen
5. Oikeusprosessien nostaminen silloin kun lakia selvästi on rikottu.
6. Ammattikunnan on luotava **rakenteita** vaikeiden tilanteiden kohtaamiseen:
 - Toimintamalleja on suunniteltava etukäteen vaikeisiin tilanteisiin varautuen
 - Julkisuuden kanssa toimimiseen tarvitaan tiedottamisen ammattilaisten tuki
 - Paineen alla olevat tarvitsevat jonkinlaisen organisoidun tukiryhmän
 - Juridinen tuki tarvitaan, ja kyettävä mobilisoimaan nopeasti.